

Kamil Zawicki

Adwokat, partner kancelarii Kubas, Kos, Gaertner – Adwokaci od 2006 roku. Jest specjalistą z zakresu prawa cywilnego i gospodarczego. Odpowiada za koordynację postępowań sądowych, prowadzonych na zlecenie jednej z największych firm telekomunikacyjnych w sporze dotyczącym przejęcia kontroli nad polskim operatorem telefonii komórkowej. Doradza również klientom korporacyjnym, głównie z niemieckojęzycznego obszaru Europy.

Odpowiedzialność członków zarządu

Podstawowym zadaniem członków zarządu jest należyte wykonywanie powierzonych im zadań. Niejednokrotnie zdarza się jednak, że swoim działaniem mogą wyrządzić szkodę albo samej spółce, albo jej kontrahentom czy wierzycielom. Grozi im za to nie tylko zwolnienie z pełnionej funkcji, ale także pociągnięcie do dalej idącej odpowiedzialności.

NAJDONIOŚLEJSZE SKUTKI praktyczne pociąga za sobą odpowiedzialność członków zarządu w spółkach kapitałowych. To oni bowiem sprawują pieczę nad powierzonym im majątkiem, prowadzą sprawy spółki oraz reprezentują ją na zewnątrz. Odpowiadają przy tym za ewentualną szkodę wyrządzoną spółce nie tylko służbowo i odszkodowawczo, ale w niektórych przypadkach – także karnie. Ponadto, w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, niekiedy za zobowiązania firmy odpowiadają własnym majątkiem. Członkowie zarządu winni więc w swoich działaniach kierować się przede wszystkim interesem spółki i bacznie, aby jej majątek nie został uszczuplony. Powinni dbać o terminową spłatę zobowiązań, a w razie powstania stanu niewypłacalności niezwłocznie złożyć wniosek o upadłość. Niestety, takie

modelowe działanie często nie przystaje do realiów gospodarczych. W praktyce członkowie zarządu nie zawsze wiedzą, jakie ryzyko pociąga za sobą podjęcie określonej decyzji. Dlatego tak istotne jest, by nie tylko mieli świadomość własnej odpowiedzialności, ale wiedzieli także, jakie kroki przedsięwziąć, by odpowiednio zabezpieczyć się na ewentualność powstania szkody.

Odpowiedzialność wobec spółki

W sytuacji zaistnienia szkody jej naprawienia może dochodzić nie tylko sama spółka, ale także – w drodze specjalnego powództwa na jej rzecz – udziałowcy bądź akcjonariusze. Prowadząc działalność gospodarczą, należy przede wszystkim pamiętać, że podstawową przesłanką odpowiedzialności

jest wina. I nawet najłżejsze jej postaci – takie jak lekkomyślność bądź niedbalstwo – mogą powodować odpowiedzialność. Ponadto od członków zarządu wymaga się, by ich działania charakteryzowały się podwyższoną starannością, wynikającą z profesjonalnego charakteru ich działalności. Oznacza to, że powinni sprawować szczególną kontrolę nad sprawami spółki, a żeby móc robić to skutecznie, muszą posiadać odpowiednie, wysokie kompetencje. Jeśli członek zarządu objął stanowisko, nie posiadając niezbędnych kwalifikacji, nie będzie mógł powoływać się na wyłącznie swojej odpowiedzialności. Nie będzie mógł także uczynić tego w sytuacji, w której w swoich działaniach wykazał się niestarannością.

Dla minimalizowania tego ryzyka ogromne znaczenie mają w działalności biznesowej tzw. akty staranności – na przykład korzystanie ze specjalistycznych opracowań i analiz. Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że w Polsce nie ma ani wyraźnego uregulowania ustawowego, ani jednolitego stanowiska organów wymiaru sprawiedliwości odnośnie tzw. *Business Judgment Rule*, czyli braku odpowiedzialności za decyzje obarczone ryzykiem gospodarczym, jeżeli decyzje te zostały podjęte na podstawie rzetelnie zgromadzonych informacji i przy racjonalnym założeniu, że działa się w interesie spółki.

Mówiąc o działaniach podejmowanych w interesie spółki, warto też zwrócić uwagę na pewien bardzo istotny fakt. Otóż tradycyjnie uważa się, że interes spółki kapitałowej nie jest tożsamy z interesem części ani nawet większości jej udziałowców bądź akcjonariuszy. Jako działanie na szkodę spółki może być więc także potraktowane ścisłe trzymanie się wytycznych, które mogą przynieść spółce uszczerbek, a które zostały zawarte w uchwałach jej zgromadzeń. Sformułowano nawet pogląd, że w takim wypadku zarząd nie może odmówić wykonania uchwały, jeżeli nie jest ona sprzeczna z prawem, powinien natomiast wystąpić z odpowiednim powództwem sądowym. Opornie toruje sobie drogę inny

Prowadząc działalność gospodarczą, należy pamiętać, że podstawową przestanką odpowiedzialności jest wina. I nawet najłżejsze jej postaci – takie jak lekkomyślność bądź niedbalstwo – mogą powodować odpowiedzialność.

pogląd, mówiący, że interesu spółki nie da się oddzielić od interesu jej właścicieli, zwłaszcza tych, którzy mają realny wpływ na jej działalność.

Odpowiedzialność wobec wierzycieli spółki

W przypadku kłopotów spółki kapitałowej członkowie zarządu ponoszą odpowiedzialność nie tylko służbową, ale też majątkową – także wobec jej wierzycieli. Czasami odpowiedzialność majątkowa może w praktyce przybierać charakter gwarancyjny. Stanowisko sądownictwa w tej kwestii nie jest jednak jednolite, bywa nawet sprzeczne. W przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością Sąd Najwyższy przyjmuje niekiedy, że członek zarządu odpowiada majątkowo wobec wierzycieli spółki, jeżeli egzekucja ich wierzytelności skierowana do majątku spółki była bezskuteczna. Od odpowiedzialności członek zarządu może się zwolnić jedynie wówczas, gdy: 1. wskaże odpowiedni majątek do zaspokojenia wierzyciela; 2. wykaże, że w odpowiednim terminie został złożony wniosek o upadłość spółki; 3. wykaże, że pomimo niezłożenia takiego wniosku wierzyciel nie poniósł szkody (co może okazać się dość trudne). Warto dodać, że odpowiedzialność majątkowa członków zarządu wobec wierzycieli przedawnia się dopiero po 10 latach od momentu bezskuteczności egzekucji. W przypadku spółek akcyjnych

opisane zasady odpowiedzialności mają zastosowanie wtedy, gdy w grę wchodzi zaległość podatkowa.

Odpowiedzialność karna

Mówiąc o zasadach odpowiedzialności członków zarządu, nie można zapomnieć o odpowiedzialności karnej. Generalnie rzecz ujmując, pojawić się ona może wówczas, gdy członek zarządu podjął lub usiłował podjąć umyślne działania, powodujące lub obiektywnie mogące wywołać szkodę w majątku spółki.

Zagadnienia dodatkowe – zakaz konkurencji

Przyjętym standardem jest zakaz prowadzenia przez członków zarządu działalności konkurencyjnej. Ewentualna odpowiedzialność względem spółki wynikać może z naruszenia ustawowego zakazu konkurencji, jak również z niewykonania lub nie należytego wykonania umowy o jej zakazie. Wysokość szkody jest z reguły trudna do wykazania, stąd stosuje się zastrzeżenie kary umownej. Warto wiedzieć, że samo naruszenie zobowiązania powoduje obowiązek zapłaty kary umownej nawet wówczas, gdy po stronie uprawnionego nie powstała szkoda – to ostatnie daje jedynie podstawę do zmniejszenia wysokości kary przez sąd.

.....
KAMIL ZAWICKI